

Avaleht>Perekonnaasjad ja pärimine>Pärimine>Asjaõiguste kohandamine Asjaõiguste kohandamine

Portugal

1 Millised asjaõigused võivad tekkida, kui päritakse selle liikmesriigi õiguse alusel?

SISSEJUHATAV MÄRKUS

Esiteks tuleb märkida, et asjaõigus võib olla kasutusõigus (*direitos reais de gozo*) või pandiõigus (*direitos reais de garantia*).

Teiseks kaitstakse doktriini ühes osas lisaks materiaalseid esemeid käsitlevale asjaõigusele ka asjaõiguse olemasolu seoses immateriaalse varaga.

Viimaks on Portugali õiguses ette nähtud *numerus clausus* põhimõte ehk asjaõiguste ammendav laad (tsiviilseadustiku (*Código Civil*) artikkel 1306).

ÕIGUSED, MIS VÕIVAD KUULUDA PÄRIMISELE

Nende õiguste kogum, mis ei aegu pärast omaniku surma, vaid jätkuvad ka selle järel, võib kuuluda pärimisele.

Portugali tsiviilseadustiku (*Código Civil*) artiklis 2025 on sätestatud seoses pärimisvõimalustega:

„1. Pärimisele ei kuulu õigussuhted, mis lõpevad pärast õigussuhte poole surma, tulenevalt nende iseloomust või seaduse alusel.

2. Ka loovutatavad õigused võivad omaniku surma korral lõppeda, kui omanik on sellise korralduse teinud“.

Näiteks kasutusvaldus ning kasutus- ja asustamisõigus on asjaõigused, mis seaduse alusel lõpevad nende omaniku surma korral (tsiviilseadustiku (*Código Civil*) artikli 1476 lõike 1 punkt a ning artikkel 1485).

Tsiviilseadustiku praeguse versiooniga saab portugali keeles tutvuda aadressil

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=775&tabela=leis&so_miolo=&

Kui jätta välja kasutusvaldus ning kasutus- ja asustamisõigus, tsiviilseadustiku artiklis 2025 sätestatud olukordadega seotud asjaõigused või muud juhtumid, mis on muudes õigusnormides konkreetselt sätestatud, võivad ülejäänud asjaõigused reeglina kuuluda pärimisele.

Teatud õigused on piiratud, näiteks asjaõigused, mis puudutavad deklareeritud relvi; neid saab parandada üksnes vastavalt relvi ja laskemoona käsitleva õigusraamistikuga (*Regime Jurídico das armas e munições*) artiklis 37 loetletud tingimustele, kus on sätestatud:

„1. Surnud isiku vara hulka kuuluvate relvade omandamiseks pärimise teel annab loa *policia de segurança publica – PSP* (politsei) peadirektor.

2. Eelmise lõike tähenduses tuleb relvade olemasolu deklareerida politseis 90 päeva jooksul alates eelmise omaniku surmast või päevast, millal isik, kelle valduses relvad on, need avastab.

3. Politsei peadirektor võib anda loa registreerida relv kuni surnud isiku vara jagamiseni pärandi hooldaja nimele, millisel juhul on kohustuslik anda relv politseisse hoiule.

4. Kui pärandi hooldaja või muu pärija vastab relva omamise õiguslikele tingimustele, saab taotleda registreerimist tema nimele, kui relv jääb tema kätte hoiule.

5. Pärandi hooldaja taotlusel võidakse relv anda üle isikule, kes vastab relva omamise kriteeriumidele, kusjuures omandava isiku valib huvitatud isik; või võidakse relv müüa politsei korraldatud oksjonil ning üleandmisväärtes miinus tasud arvestatakse vara hulka.

6. Kui jagamine on lõpule viidud, antakse relv soodustatud pärijale, eeldusel et ta vastab relva omamise õiguslikele tingimustele.

7. Kui vara kohta ei esitata 10 aasta jooksul nõuet, antakse see üle riigile“.

Relvi ja laskemoona käsitleva õigusraamistikuga, mis kiideti heaks 23. veebruaril 2006. aasta seadusega nr 5/2006, saab portugali keeles tutvuda aadressil

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=692&tabela=leis&so_miolo.

KASUTUSÕIGUSED

Seadusega nähakse ette järgmised kasutusõigused (tsiviilseadustiku artiklid 1302–1575 ning osaajalist kasutamist käsitlev õigusraamistik (*Regime Jurídico da Habitação Periódica*), osutatud allpool):

omandiõigus (*direito de propriedade*)

ühisomand (*compropriedade*)

korteriomand (*propriedade horizontal*)

kasutusvaldus (*usufruto*)

kasutus- ja asustamisõigus (*direito real de uso e habitação*)

osaajalise kasutamise asjaõigused (*direito real de habitação periódica*)

hoonestusõigus (*direito de superfície*)

servituudid (*servidões prediais*).

Osaajalist kasutamist käsitleva õigusraamistikuga, mis kiideti heaks 5. augusti 1993. aasta seadusega nr 275/93, saab portugali keeles tutvuda aadressil

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=648&tabela=leis.

TAGATISTEGA SEOTUD ASJAÕIGUSED

Tsiviilseadustikus nähakse ette järgmised tagatistega seotud asjaõigused:

renditul suunamine hüpoteegi katteks (*Consignação de rendimentos*) – artikkel 656

pantimine (*Penhor*) – artikkel 666

hüpoteek (*Hipoteca*) – artikkel 686

kinnisvaraga seotud eesõigus (*Privilégios imobiliários*) – artiklid 743 ja 744

pandiõigus (*Direito de retenção*) – artiklid 754 ja 755.

MATERIAALSE VARAGA SEOTUD ASJAÕIGUSED

Tsiviilseadustiku artiklis 1302 sätestatakse, et selle seadustikuga reguleeritavat omandiõigust saab kohaldada üksnes materiaalsete vallas- või kinnisasjade (sealhulgas vee) suhtes.

IMMATERIAALSE VARAGA SEOTUD ASJAÕIGUSED

Tsiviilseadustiku artiklis 1303 osutatakse intellektuaalomandile, mida omakorda reguleeritakse tööstusomandi seadustikuga (*Código da Propriedade Industrial*). Osana doktriinist nähakse ette, et intellektuaalomandi mõiste hõlmab autoriõigust ja seonduvaid õigusi ning tööstusomandit. Portugali õiguses on säilitatud need kaks mõistet: intellektuaalomand (tsiviilseadustikus) ja tööstusomand (tööstusomandi seadustikus).

Tööstusomandi seadustiku artikli 1 kohaselt kuuluvad tööstusomandi alla kalandus, põllumajandus, metsandus, põllumajandusloomad ja kaevandustööstus, tööstus ja kaubandus ning ka looduslikud või toodetud tooted ja teenused.

Doktriin ei ole ühtne küsimuses, kas riiklikus õiguses aktspteeritakse omandiõigust ja muid asjaõigusi immateriaalse vara suhtes, nt õigust äriettevõttele või intellektuaalomandile. Kohtutel tuleb seda küsimust tõlgendada.

Tööstusomandi seadustikuga reguleeritakse õigusi patentidele, kasulikele mudelitele, pooljuhttoodetele, disainilahendustele, kaubamärkidele, hüvedele, logodele, päritolunimetustele ja geograafilistele tähistele ning ka nende modifitseerimist ja üleandmist.

Patentidest ja kasulikest mudelist tulenevad õigused ning ka pooljuhttoodete topoloogia, disainilahendused ja kaubamärgid, samuti muud eristuvad kaubatähised võidakse anda pandiks – tööstusomandi seadustiku artikkel 6.

Tööstusomandi seadustiku praeguse versiooniga saab portugali keeles tutvuda aadressil

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?tabela=leis&artigo_id=438A0002&nid=438&nversao=&tabela=leis&so_miolo.

Äriettevõtete puhul reguleeritakse märkimisväärsete osaluste õiguste pärandamist ühe partneri surma tõttu ja sellekohaseid nõudeid äriühinguseadustikuga (*Código das Sociedades Comerciais*), täpsemalt järgmiste artiklitega:

artikkel 184 seoses pärimisega täisühingu liikme surma tõttu;

artiklid 198, 225 ja 252 seoses pärimisega osahinguga liikme surma tõttu;

artiklid 469 ja 475 seoses pärimisega usaldusühingu liikme surma tõttu.

Äriühinguseadustiku praeguse versiooniga saab portugali keeles tutvuda aadressil

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=524&tabela=leis&so_miolo=&

2 Kas need asjaõigused kantakse vallas- või kinnisasjaõiguste registrisse? Kas registrisse kandmine on kohustuslik? Millistes registritesse need kantakse? Millised on registrisse kandmise nõudmised ja menetlus?

Jah, reeglina on need õigused dokumenteeritud registris, nagu allpool selgitatud.

KINNISTUSAMETID

Kinnistusametites (*Conservatórias do Registo Predial*) dokumenteeritakse ehitiste õigusliku seisundiga seotud toimingud, sealhulgas seoses järgmiste asjaõigustega (kinnistusregistriseadustiku (*Código de Registo Predial*) artiklid 1 ja 2):

õigustoimingud, mis on aluseks omandiõiguse, kasutusvalduse õiguse, kasutus- ja asustamisõiguse, hoonestusõiguse või servituutide seadmise õiguse kehtestamiseks, tunnustamiseks, omandamiseks või muutmiseks;

õigustoimingud, mis annavad õiguse majavalduse ruumide omanike ühenduses osaku kehtestamiseks või muutmiseks ning õigused osaaajaliseks kasutamiseks;

maa jagamisest ning ühise omandiõiguse struktuuri muutmiseks ja jagamisest tulenevad muutused maa omandiõiguses ning vastavad muudatused;

üleandmise või koormatise pakkumine, eelislepingud ja testamendiga tehtud eeliskorraldused, kui need on jõustunud, ning samuti neist olukordadest tulenev lepinguline staatus;

vara loovutamine võlausaldajatele;

hüpoteek, selle loovutamine või muutmine, vastava kande järjekoha määramine ja renditulu suunamine hüpoteegi katteks;

hüpoteegi või selle katteks suunatud rendiga tagatud nõuete üleandmine, kui tagatise üleandmine on oluline;

enam kui kuue aasta pikkune rent ja selle üleandmine või edasirentimine, välja arvatud seoses rendisuhte alusel kasutatava põllumajandusmaaga;

selliste krediidiinõuete pantimine, mis on tagatud hüpoteegiga või selle katteks suunatud rendiga, ning mis tahes muud toimingud või korraldused, mis mõjutavad neid nõudeid;

mis tahes muud omandiõiguse piirangud, mille puhul on seadusest tulenev kohustus teha registrisse kanne;

õiguslikud asjaolud, millest tuleneb kantud õiguste, koormatiste või registreeritud reaalkoormatiste lõppemine.

Eespool osutatud asjaolude dokumenteerimine on kohustuslik, välja arvatud kinnistusregistriseadustiku artiklis 8-A loetletud erandid.

Vastavalt tsiviilseadustiku artiklile 687 tuleb hüpoteek registreerida või muul juhul seda seoses pooltega ei tunnustata.

Maa registreerimise tingimused on täpsustatud järgmistes kinnistusregistriseadustiku õigussätetes:

objektid, mille suhtes kehtib registreerimiskohustus, tähtajad ja kinnisvaraoamandi õiguste kehtivus on sätestatud artiklites 8-B, 8-C, 8-D ja 9;

eelregistreerimine, kande jätkuv kehtivus – eelkõige õigusjärgluse põhimõte ning vabastus osturegistris eelregistreerimisest jagamise/pärimise alusel – on sätestatud artiklites 34 ja 35;

artiklites 36–39 on sätestatud õigus taotleda registreerimist ning võimalus olla esindatud;

registreerimistaotluse esitamise vorm ja viisid – eelkõige õigus registreerida elektrooniliselt – on sätestatud artiklites 41–42-A;

dokumendid, mis tuleb esitada, on sätestatud artiklites 43–46.

Kinnistusregistriseadustikuga saate portugali keeles tutvuda aadressil http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=488&tabela=leis

Lisateavet kinnistus-, äri- ja mootorsõidukiregistris taotluste kohta, näiteks selle kohta, kuidas taotlust saata, ning nõuete ja teenuste kohta saate

internetiaadressil <http://www.irm.mj.pt/sections/empresas>.

ÄRIREGISTRI AMETID

Äriregistris registreeritakse füüsilisest isikust ettevõtjate, äriühingute, äriühingu vormis asutatud tsiviilõiguslike ettevõtjate ja osahingute õigusliku seisundi avaldamiseks ettenähtud aktid. Äriregistris registreeritakse ka ühistute, avalik-õiguslike äriühingute, täiendavate huvitatud ühenduste ja Euroopa majandushuviühingute õiguslikku seisundit puudutavad aktid.

Äriregistri ametite registris tuleb registreerida äriregistri seadustiku (*Código de Registo Comercial*) artiklis 15 sätestatud aktid, täpsemalt:

„Artikkel 15 (aktid, mille registreerimine on kohustuslik)

1. Artikli 3 lõike 1 ja 2 punktides a–c ning e–z, artiklis 4, artikli 5 punktides a, e ja f, artiklites 6, 7 ja 8 ning artikli 10 punktides c ja d osutatud aktide registreerimine on kohustuslik.

2. Eelmises lõikes osutatud aktide registreerimist tuleb taotleda kahe kuu jooksul alates nende väljastamise kuupäevast, välja arvatud järgmistes lõigetes sätestatud juhtudel.

3. Artikli 5 punktis a, e ja f osutatud akte tuleb taotleda kahe kuu jooksul alates neid kindlaks määrava dekreediga avaldamise kuupäevast.

4. Taotlus äriühingu ning osahinguga aruannete registreerimiseks tuleb esitada majandusaasta lõpule järgneva seitsmenda kuu 15. päevaks.

5. Samuti on kohustuslik registreerida artiklis 9 osutatud õigustoimingud, otsused, menetlused ja kaitsemeetmed.

6. Ajutise meetme registreerimine ei ole kohustuslik, kui soovitud kaitsemeetme registreerimise taotlus on juba esitatud, ning selle registreerimine ei ole kohustuslik, kui põhimeetme registreerimise taotlus on juba esitatud.

7. Õigustoimingute ja ajutiste korralduste registreerimist äriühingu otsuste peatamiseks tuleb taotleda kahe kuu jooksul alates sellekohase ettepaneku tegemisest.

8. Eelmises lõikes osutatud õigustoimingutes ja ajutistes korraldustes väljendatud lõppotsuste registreerimist tuleb taotleda kahe kuu jooksul alates lõpliku ja edasikaebamisele mittekuuluva otsuse tegemist“.

Äriregistris registreerimise tingimused on täpsustatud äriregistriseadustiku artiklites 28–53.

Vastavalt äriregistriseadustiku artikli 32 lõigetele 1 ja 2:

saab registreerida üksnes toimingud, mida kinnitatakse neid õiguslikult põhjendavate dokumentidega;

saab võõrkeeles kirjutatud dokumente aktsepteerida üksnes juhul, kui need on tõlgitud, välja arvatud juhul, kui nendes osutatud asjaolud kuuluvad registreerimisele kirjalike allikate põhjal, mis on kirjutatud inglise, prantsuse või hispaania keeles, ning pädev ametnik valdab seda keelt.

Mis puudutab maksukohustusi, siis äriregistri seadustiku artikli 51 lõike 1 kohaselt ei tohi ühtegi õigustoimingut, mille suhtes kohaldatakse fiskaalse olemusega tasusid, lõplikult registreerida enne maksukohustuste täitmist või tagamist.

Äriregistri seadustikuga saate portugali keeles tutvuda aadressil http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=506&tabela=leis

VÄÄRTPAPERITE REGISTREERIMINE

Väärtpaperitena saab käsitada järgmisi, sealhulgas neid, mis kvalifitseeruvad seaduse kohaselt väärtpaperiks:

aktsiad ja osad;

võlakirjad;

omandiväärtpaperid;

ühisinvesteeringusettevõtjate osakud;

eelmistes lõigetes osutatud asjakohased tagatisena saadud väärtpaperid, eeldusel et tagatis katab kogu emissiooni või seeriaid või see antakse emissiooni toimumise ajal;

autonoomsed tagatised;

muid ühesuguseid õiguslikke olukordi esindavad dokumendid, tingimusel et neid saab turule üle kanda.

Väärtpaperid on registreeritud vormis (Portugali väärtpaperiseadustiku (*Código de Valores Mobiliário*) artikkel 52).

Väärtpaperite omandamine ning ka kasutusvalduse, pandi või muude väärtpaperide koormavate õiguslike olukordade kehtestamine, muutmise või kustutamine registreeritakse (reeglina teeb seda emitteeriv üksus või juhtorgan) ja need võivad kuuluda pärimisele.

Väärtpaperite registreerimine, registreerivad organid, registreerimismõõded, registreerimise mõju õiguste kehtestamisele, üleandmisele ja kasutamisele ning selliste õiguste pärimisele on erinevad, olenevalt eespool osutatud varakategooriatest.

Seda küsimust reguleeritakse Portugali väärtpaperiseadustikuga, mis on heaks kiidetud 13. novembri 1999. aasta dekreetseadusega nr 486/99 ja mille ajakohastatud versioon on portugali keeles saadaval aadressil

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=450&so_miolo=&tabela=leis&nversao.

MOOTORSÕIDUKITE REGISTRID

Mootorsõidukite ja nende haagiste õigusliku seisundiga seotud asjaolud dokumenteeritakse mootorsõidukite registris (*Conservatórias do Registo Automóvel*).

Registreerimise mõttes käsitatakse sõidukeid mootorsõidukitena ja nende haagistena, kui need kuuluvad maanteeseadustiku (*Código da Estrada*) kohaselt registreerimisele.

Maanteeseadustiku artiklis 117 sätestatakse, milliste sõidukite ja haagiste registreerimine on kohustuslik. Maanteeseadustikuga, mis on heaks kiidetud 3. mai 1994. aasta dekreetseadusega nr 114/94, saate portugali keeles tutvuda aadressil

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_estrutura.php?tabela=leis&artigo_id=&nid=349&nversao=&tabela=leis&so_miolo.

Mootorsõidukite registreerimise seadustiku (*Código de Registo Automóvel*) artiklis 5 nähakse mootorsõiduki kohustusliku registreerimise kohta ette järgmine:

„Artikkel 5

1. Registreerimisele kuuluvad:

a) omandi- või kasutusvalduse õigus;

b) mootorsõidukite müügilepingutes sätestatud omandiõiguse säilitamine;

c) hüpoteek, selle muutmise või loovutamine ning ka vastava kande järjekoha määramine;

d) finantsliising ja sellest tulenevate õiguste üleandmine;

e) üle aasta kestev rentimine, kui vastav leping tuleneb omandiõiguse eeldatava ülemineku olemasolust;

f) sõiduki rendileandmine ilma juhita;

g) registreeritud õiguste või laenude ja pandi üleandmine ning selliste laenude ajutine arestimine ja konfiskeerimine;

h) vara arestimine, ajutine arestimine, inventeerimine või konfiskeerimine, konfiskeerimine kriminaalmenetluse või mis tahes muu juriidilise või haldusmeetme või toimingutõttu, mis mõjutavad sõidukite vaba kasutamist;

i) maksualastes õigusaktides sätestatud võõrandamatuse või nõuetele mittevastavusega seotud kohustused;

j) eelnevalt registreeritud õiguste või tasude aegumine või muutmise, sõidukite omanike, kasutusvaldaja ja rentnike nime või nimetuse ning elukoha või registrijärgse asukoha muutmise;

l) mis tahes muud õigustoimingud, mis kuuluvad seaduse kohaselt registreerimisele.

2. Punktides a, b, d, e, f ja i osutatud toimingud ning sõidukite omanike, kasutusvaldajate ja rentnike nime või nimetuse ning elukoha või registrijärgse asukoha muutmise registreerimine.

3. Pärimisjärgluse puhul loobutakse omandiõiguse registreerimisest, kui pärija kavatseb / pärijad kavatsevad sõiduki üle anda“.

Mootorsõidukeid ei saa pantida – mootorsõidukite registreerimise seadustiku artikkel 8.

Mootorsõiduki registreerimise tingimused on sätestatud mootorsõidukite registreerimise seadustiku artiklis 11:

„Artikkel 11

1. Ühtegi toimingut, mis on märgitud registreerimistunnistusel või mis puudutab selles dokumenteeritud asjaolude kõrvaldamist või muutmist, ei tohi teha, kui seda tunnistust eelnevalt ei esitata.

2. Eelmise lõike sätteid ei kohaldata:

a) kui registreerimistunnistus on kadunud või hävinud;

b) kui sõidukite registreerimise taotlused tehti interneti kaudu.

3. Kui registreerimist taotleb huvitatud pool, kellel ei ole registreerimistunnistust, peab registripidaja selle tunnistuse omanikku teavitama vastavalt eelmise artikli lõikele 2, ilma et see piiraks registreerimist.

4. Kui omanikku ei teavitata või kui tunnistust ei saadeta kindlaksmääratud ajavahemikul registripidajale, taotleb registripidaja mis tahes haldus- või politseiametilt selle dokumendi arestimist“.

Mootorsõidukite registreerimist reguleeritakse 12. detsembri 1975. aasta dekreetseadusega nr 54/75, millega saab tutvuda aadressil

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=598&tabela=leis

RIIKLIK ÕHUSÕIDUKIREGISTER

Õhusõiduk või autonoomne varustus (mootor, rootor, propeller jne) tuleb registreerida riiklikus õhusõidukiregistris.

Registreerimistaotlus esitatakse vastaval vormil koos järgmiste dokumentidega:

müügiarve või muu müüki tõendav dokument;

eelmise registreerimisriigi õhusõidukiregistris registreeritud lammutamise tunnistus või tunnistus registrisse mittekuulumise kohta;

tollivormistust tõendav dokument, juhul kui õhusõiduk imporditi ELi-välisest riigist;

kaks fotot õhusõidukist, üks eest- ja teine kõrvaltvaates, värviliste riigi- ja registreerimistunnustega, formaadis 9x12, raamita ja neutraalsetes värvides.

Välisriigis väljastatud dokumendid peavad olema varustatud nõuetekohaselt notariaalselt tõendatud ja legaliseeritud isikute allkirjadega ja apostilliga, vastavalt 5. oktoobri 1961. aasta välisriigi avalike dokumentide legaliseerimise nõude tühistamist käsitleva Haagi konventsiooni artiklite 3 ja 4 sätetele, mis ratifitseeriti 24. juuni 1968. aasta dekreetseadusega nr 48450, või selle peab olema nõuetekohaselt notariaalselt tõendanud ja legaliseerinud Portugali diplomaat või konsulaarametnik selles riigis.

Dokumentidel, mille on Portugalis välja andnud juriidiline isik, peavad olema seaduslikult tunnustatud õiguslike esindajate allkirjad ja sõnad „nõuetekohaselt volitatud oma pädevuste kasutamisel“.

Lisateavet saate riikliku tsiviilennunduse ameti (*Autoridade Nacional de Aviação Civil*) veebisaidilt

<http://www.anac.pt/vPT/Generico/Aeronaves/RegistoAeronauticoNacional/RegistodeAeronaves/Paginas/RegistodeAeronaves.aspx>

LAEVAREGISTER

Laevade registreerimist reguleeritakse sadamavaldajate üldmäärusega (*Regulamento Geral das Capitánias*) – Decree-Law No 265/72 of 31 July 1972 – selle kõige ajakohasemas versioonis, millega saate tutvuda aadressil

http://www.pgdlisboa.pt/leis/lei_mostra_articulado.php?nid=1721&tabela=leis&ficha=1&pagina=1&so_miolo=&

Lisaks kohaldatakse 28. märtsi 1989. aasta dekreetseadust nr 96/89, millega asutati Madeira rahvusvaheline laevaregister, ning 23. augusti 1989. aasta ministri rakendusmäärust nr 715/89, millega reguleeritakse selle teatavaid aspekte.

Selle õigusliku raamistiku kohaselt

tuleb selleks, et riigi laevad saaksid teostada nende klassifikatsioonile vastavat tegevust, registreerida laevade omandiõigus, välja arvatud mereväe aluste puhul;

asjaomase seaduse kohaselt tuleb äriregistris registreerida ka kaubalaevad;

riigi laevad registreeritakse veeteede ametis, välja arvatud väikelaevad, mille registreerivad vastavates õigusaktides osutatud organisatsioonid;

uute laevade omandamise või ehitamise korral on pädev vastaval loal osutatud veeteede amet;

omandamiste või asendusehitude puhul on registreerimiseks pädev veeteede amet, kus registreeriti asendatud üksused;

laev, mis ehitati või omandati riigi mis tahes osas asuvas sadamas, võidakse müüa või registreerida riigi samas või teises osas asuvas sadamas tingimusel, et sellel on olemas vastav luba;

pardal olevad kerglaevad, ka juhul, kui need on päästepaadid, väikesed abikalalaevad ja väikesed mootorita ja purjedeta rannaveesõidukid nagu jullad, väikepaadid, täispuhutavad paadid ja vesijalgrattad, mida kasutatakse mõõna ajal kuni 300 m ulatuses, vabastatakse registreerimisest, aga need jäävad nende tegevuslubade väljastamise eest vastutava veeteede ameti pädevusse.

Laeva registreerimise nõuded on sätestatud sadamavaldajate üldmääruse artiklis 77.

Eelkõige kehtib laevade registreerimise kohta pärimisel surma tõttu järgmine:

pärimise korral põhinevad kande muudatused vara jagamise lepingu tõendil või jagamise tabelil ja vastaval kinnitaval otsusel, millele on lisatud pädeva rahandusameti dokument kinnitusega, et pärimismaks (sadamavaldajate üldmääruse artikli 82 lõige 2) on makstud või tagatud või seda ei võlgneta;

pärimise teel või Portugali kohtutesse antud hagi tulemusel omandatud välisriigi laevad registreeritakse kõrgema ametiasutuse määratud veeteede ametis (sadamavaldajate üldmääruse artikli 75 lõige 3).

Relvade registreerimine

Relvad ja laskemoon tuleb kohustuslikus korras deklareerida ja registreerida politseis (PSP).

Kohaldatakse eespool juba nimetatud relvi ja laskemoona käsitlevat õigusraamistikku ning selles on sätestatud ka deklareerimis- ja registreerimisnõuded.

Surma tõttu pärimise kohta kehtivad nõuded on sätestatud eespool nimetatud relvi ja laskemoona käsitleva õigusraamistiku artiklis 37.

Intellektuaalomand registreeritakse riiklikus intellektuaalomandi instituudis (*Instituto Nacional da Propriedade Industrial*).

Patendid, kasulikud mudelid, pooljuhttooted ja disainilahendused või mudelid, kaubamärgid, hüved või logod, päritolunimetused ja geograafilised tähised registreeritakse riiklikus tööstusomandi instituudis, kellele tuleb esitada vastavad taotlused.

Tööstusomandi seadustikus on iga eespool osutatud kategooria kohta esitatud õiguse registreerimise või andmise nõuded ja selle mõjud, ilma et see piiraks Euroopa Liidu õigusaktide ja kohaldatavate rahvusvaheliste konventsioonide mõju.

Praktilist teavet õiguse andmise või registreerimise taotluse esitamise kohta saate vaadata riikliku tööstusomandi instituudi veebisaidilt

<https://justica.gov.pt/registos/propriedade-industrial>.

3 Milline on asjaõiguste registrisse kandmise mõju?

Reeglina ei ole kinnisvaraga seotud asjaõiguste registreerimine seaduse kohaselt käsitatav õigustloovana. Muude varakategooriate puhul võib aga sellel reeglil olla erandeid, mis on ette nähtud konkreetsete õigusnormidega.

MAA REGISTREERIMISE MÕJU

Kinnisvaraga seotud asjaõiguste registreerimise mõjud on sätestatud kinnistusregistri seadustiku artiklites 4–7 ja need on järgmised:

„Artikkel 4 (pooltevaheline mõju)

1. Registreerimisele kuuluvatele toimingutele saavad tugineda nii pooled ise kui ka nende pärijad, ka juhul, kui need ei ole registreeritud.

2. Eespool esitatud sätet ei kohaldata toimingute suhtes, millega seatakse hüpoteek, ja nende pooltevaheline kehtivus oleneb kande kehtivuses“.

„Artikkel 5 (täitmisele pööratavus kolmandate isikute suhtes)

1. Registreerimisele kuuluvad toimingud kehtivad kolmandate isikute suhtes alles pärast nende registreerimiskuupäeva.

2. Eelmise lõike sätteid ei kohaldata järgmistel juhtudel:

a) artikli 2 lõike 1 punktis a osutatud igamisel põhinev omandamine;

b) ilmsed servituudid;

c) määratlemata varadega seotud toimingud, kui need varad ei ole nõuetekohaselt deklareeritud ja määratletud.

3. Isikud, kes on kohustatud registreerimist edendama, ei saa kande puudumise korral rakendada sundtäitmist huvitatud isikute suhtes; seda ei saa teha ka pärijad.

4. Registreerimise puhul on kolmandad isikud need, kes omandasid ühelt ja samalt isikult omavahel vastandlikud õigused.

5. Üle kuue aasta kestnud registreerimata liising ei ole kolmandate isikute suhtes täitmisele pööratav“.

„Artikkel 6 (Registreerimisprioriteet)

1. Ühe ja sama vara kohta esimesena registreeritud õigus on hiljem registreeritud õiguste suhtes ülimuslik kannete kuupäeva alusel ning sama kuupäeva puhul vastavate esitatud taotluste kellaajalises järjestuses.

2. – (tühistatud)

3. Lõplikuks muutunud kanne säilitab sama prioriteedi, mis sel oli ajutisena.

4. Kui taotlus lükatakse tagasi, omandab kanne, mis tehakse põhjendatuks peetud taotluse alusel, tagasi lükatud dokumendi esitamisele vastava prioriteedi.

„Artikkel 7 (registreerimisest tulenev eeldus)

Lõplik registreerimine kujutab endast eeldamist, et õigused on olemas ja kuuluvad registreeritud omanikule kandega kindlaks määratud täpsetel tingimustel“.

ÄRIREGISTRIS REGISTREERIMISE MÕJU

Äriregistris registreerimise mõju tuleneb peamiselt äriregistri seadustiku artiklite 11–14 sätetest järgmisel viisil:

„Artikkel 11 (registreerimisest tulenev eeldus)

Lõplik registreerimine kujutab endast eeldamist, et õiguslikud asjaolud on olemas selles määratletud täpsetel tingimustel“.

„Artikkel 12 (registreerimise prioriteet)

Ühtede ja samade aktsiate või äriühinguosaluste kohta esimesena registreeritud akt on hiljem registreeritud aktide suhtes ülimuslik, taotluste esitamise järjekorras“.

„Artikkel 13 (pooltevaheline mõju)

1. Registreerimisele kuuluvatele toimingutele saavad tugineda nii pooled ise kui ka nende pärijad, ka juhul, kui need ei ole registreeritud.

2. Erandiks eelmisest lõikest on äriühingute asutamisdokumendid ja nende muudatused, mille kohta kehtivad äriühingu seadustiku (Código das Sociedades Comerciais) ning Euroopa äriühinguid käsitlevate õigusaktide sätted“.

„Artikkel 14 (täitmisele pööratavus kolmandate isikute vastu)

1. Registreerimisele kuuluvad toimingud kehtivad kolmandate isikute suhtes alles pärast nende registreerimiskuupäeva.

2. Toimingud, mis kuuluvad registreerimisele ja mille avaldamine on artikli 70 lõike 2 kohaselt kohustuslik, kehtivad kolmandate isikute suhtes alles pärast nende avaldamise kuupäeva.

3. Seaduslikud esindajad, kes on kohustatud registreerimist edendama, ei saa kande puudumise korral rakendada sundtäitmist huvitatud isikute suhtes; seda ei saa teha ka pärijad.

4. Selle artikli sätteid ei piira äriühingu seadustiku ega Euroopa äriühingute suhtes kohaldatavate õigusaktide sätteid.

VÄÄRTPABERITE REGISTREERIMISE MÕJU

Väärtpaberite registreerimise mõjudega saate tutvuda eespool osutatud väärtpaberiseadustikus (Código dos Valores Imobiliários) ning need võivad asjaomaste väärtpaberite kategooriatest olenevalt erineda. Registreerimisest tulenevalt võib tekkida õigus teatava kategooria väärtpaberitele (eespool osutatud väärtpaberiseadustiku artikkel 73).

ÜLEJÄÄNUD EESPOOL OSUTATUD VARAKATEGORIADE REGISTREERIMISE MÕJUD

Relvade, õhusõidukite, laevade, mootorsõidukite, intellektuaal- või tööstusomandi registreerimise mõjudega saate iga vastava varakategooria puhul tutvuda juba nimetatud konkreetsetes õigusaktides.

4 Kas on olemas erinormid ja menetlused sellise asjaõiguse kohandamiseks, millele isikul on õigus vastavalt pärimisele kohaldatavale õigusele, juhul kui selle liikmesriigi õiguses, kus kõnealusele õigusele tuginetakse, on see asjaõigus tundmatu?

Õigussätteid, mida pärimisasjades saab kohaldada asjaõiguste kohandamise suhtes, on põhimõtteliselt tsiviilseadustiku artikkel 15 (nt kui kohanduse teeb kohus kohtuprotsessi ajal) ja kinnistusregistri seadustiku artikkel 43-A (nt kui kohanduse teeb registripidaja registreerimisdokumendis).

Tsiviilseadustiku artikkel 15 (nõuetekohasus)

„Seadusele määratud pädevus hõlmab üksnes eeskirju, mis oma sisu ja funktsiooni poolest selles seaduses moodustavad osa kollisiooninormides osutatud doktriini süsteemist“.

Kinnistusregistriseadustiku artikkel 43-A (välisriigi õiguse tõendid)

„Kui registreerimistaotluse teostatavust tuleb hinnata välisriigi õiguse alusel, peab huvitatud isik tõendama selle sisu asjakohase dokumendi abil“.

Lisaks nendele õigussätetele on doktriiniga töötatud välja tõlgendamiseeskirjad. Nende doktriineeskirjade kohaselt hõlmab lai kohandamiskontseptsioon vähemalt kahte erinevat olukorda.

Ranges mõttes on kohandamine olukord, mis võib ilmned, kui kahe erineva pärimist käsitleva seaduse kohaldamisel tekib tehniline probleem. Näiteks kui lapsendatud lapse adoptiiv- ja bioloogilised vanemad surevad ning adoptiivanemate surmast tuleneva pärimise suhtes kohaldatakse riigi X õigust ja bioloogiliste vanemate surmast tuleneva pärimise suhtes kohaldatakse riigi Y õigust, võib see viia tulemuseni, mida ei ole ette nähtud kummagi asjaomase õigussüsteemiga (nt et lõpuks ei ole lapsendatud laps ei adoptiiv- ega bioloogiliste vanemate pärija). Kohus peab selle olukorra lahendama kohandamise abil. Teine olukord, mitte sõna otseses mõttes kohandamine, vaid pigem asendamine/ülevõtmine ilmneb juhul, kui teise õigusega hõlmatud doktriin asendatakse oma riigi õigusaktidest tuntud doktriiniga.

Asendamise/ülevõtmise kontseptsioon pakub määruse nr 650/2012 artiklis 31 osutatud asjaõiguste kohandamiseks sobivamat raamistikku. Näiteks „rendivalduse“ doktriini (mis on olemas muu riigi õiguses, aga mitte Portugali õigusaktides) asendamine hoonestusõigusega (mis on Portugali õigusaktides olemas).

Sellise asendamise/ülevõtmise võivad registreerimise ajal teha nii kohus kohtumenetluse käigus kui ka registripidaja. Registripidaja otsuse saab kohtus edasi kaevata (kinnistusregistriseadustiku artiklid 140–146).

MÄRKUS

Selles teabelehes esitatud teave ei ole ammendav ega kontaktpunktile, kohtutele või muudele organitele ja ametiasutustele siduv. Kuigi seda ajakohastatakse korrapäraselt, ei pruugi see sisaldada kõiki õigusaktidesse tehtud muudatusi ning see ei asenda kehtivate õigusaktidega tutvumist.

Viimati uuendatud: 13/08/2019

Käesoleva veebilehe omakeelset versiooni haldab Euroopa õigusala koostöö võrgustiku vastav riiklik kontaktpunkt. Tõlked on teostanud Euroopa Komisjoni teenistused. Originaali tehtavad võimalikud muudatused asjaomase riikliku ametiasutuse poolt ei pruugi kajastuda tõlkeversioonides. Komisjon ja Euroopa õigusala koostöö võrgustik ei võta mingit vastutust ega kohustusi seoses käesolevas dokumendis esitatud või viidatud teabe ega andmetega. Palun lugege õiguslikku teadaannet lehekülje eest vastutava liikmesriigi autoriõiguste kohta.